

עת"א 28950/10/17 - עבד אלרחמאן אבו סלים נגד שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עת"א 28950-10-17 אבו סלים(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר

בפני	כב' השופט אהרון משניות
העותר	עבד אלרחמאן אבו סלים (אסיר)
נגד	
המשיבים	1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים 2. מדינת ישראל

פסק דין

א. כללי

העותר הושע לאחר הוכחות בשורה ארוכה של עבירות חמורות ביותר, שביצע ביחד עם אחרים, כפי שמפורט בהכרעת הדין של בית המשפט המחוזי בנצרת בתפ"ח 40270-06-10, שניתנה ביום כ"ט בנובמבר 2012, בעמ' 503 - 506, ובכלל זה עבירה של חטיפה לשם סחיטה או איומים, עבירה של שוד מזוין, שתי עבירות של קשירת קשר לפשע, עבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, וכן שורה ארוכה ומגוונת של עבירות בנשק מסוגים שונים. גזר הדין ניתן ביום 29.4.2013, ובו הושטו על העותר בין היתר 9 שנות מאסר בפועל, שהחלו להימנות מיום מעצרו - 25.5.2010.

נוכח אופי העבירות שבהן הורשע העותר, הוא הוגדר כאסיר ביטחוני, ולפי בקשתו אף מוין לאגף אסירי חמאס. ביום 22.6.2017 פנה העותר באמצעות בא כוחו אל המשיב בבקשה להסרת השייך הארגוני, ביטול הסיווג כאסיר ביטחוני וכן שילובו של העותר בהליכי שיקום. ביום 5.9.2017 ניתנה תשובת המשיב באמצעות קצינת האסירים בכלא קציעות, אשר ציינה כי הבקשה נבחנה ע"י הגורמים הרלבנטיים, אשר קבעו כי בהתאם לאמור בגזר הדין, העותר ביצע את העבירות על רקע אידיאולוגי, ולכן הוחלט להותיר את סיווגו של העותר כאסיר ביטחוני.

כשבועיים לאחר קבלת תשובת המשיב, ביום 18.9.2017, נדון עניינו של העותר בפני וועדת שחרורים. הוועדה ציינה בהחלטתה כי יש חשיבות לסיווגו של העותר לצורך החלטתה, ולכן היא נעתרה לבקשת ב"כ העותר, ודחתה את הדין בעניינו של העותר, בכדי לאפשר לו לעתור כנגד החלטת המשיב, להותיר על כנם את סיווגו של העותר ואת שיוכו הארגוני, ומכאן עתירה זו.

במסגרת העתירה, מבקש העותר שלושה סעדים: האחד - הסרת שיוכו הארגוני של העתר; השני - שינוי סיווגו כאסיר ביטחוני, והגדרתו כאסיר פלילי, על כל המשתמע מכך, לרבות העברתו לכלא פלילי רגיל; והסעד השלישי הוא שילובו לאלתר של העותר בהליכי טיפול ושיקום שניתנים ע"י המשיב.

ב. טענות הצדדים

ב"כ העותר טען כי העבירות שבהן הורשע העותר הן בעלות אופי פלילי מובהק, ולא בוצעו כחלק מהשתייכות לארגון עוין. לדבריו, סיווגו של העותר כאסיר ביטחוני נובע מהעבירות החמורות שבהן הורשעו שותפיו של העותר לכתב האישום, שאכן ביצעו עבירות ביטחוניות מובהקות, כולל עבירת רצח, אולם לעותר אין קשר לעבירות החמורות הללו.

ב"כ העותר טען עוד כי גם אם חלק מהעבירות שביצע העותר היו על רקע אידיאולוגי, רובן הגדול בוצע כאשר העותר היה קטין, ורק מיעוטן בוצע בהיותו בגיר. לכן, בחלוף השנים, העותר אינו מחזיק עוד באידיאולוגיה קיצונית עוינת, ואין עוד מקום לזקוף לחובתו את המעשים שביצע לפני שנים רבות בהיותו צעיר לימים. לדבריו, העותר נשאל בהגיעו לכלא עם איזה ארגון הוא מבקש להיות, ובדלית ברירה בחר בארגון מסוים, מפני שלא הייתה לו אופציה להיות במקום ניטרלי בלא שיוך ארגוני.

ב"כ העותר הוסיף וטען כי בהיות העותר אזרח ישראלי, קיים אינטרס ציבורי מובהק, לאפשר לעותר לעבור הליך שיקומי בטרם יסיים לרצות את עונשו ו"בטרם ישוב לחברה הישראלית" כלשונו. כמו כן, טען ב"כ העותר לאפליה בין העותר ובין אסירים ביטחוניים יהודים, שמשולבים בהליכי שיקום וטיפול, למרות סיווגם כביטחוניים.

לעומת זאת, ב"כ המשיב טען כי סיווגו של העותר כאסיר ביטחוני נעשתה כדין, בהתאם לפקודות הנציבות, וכי ההחלטה לדחות את בקשתו של העותר לשינוי סיווגו, אף היא בדיון יסודה, בהתאם לפקודות הנציבות, ולאחר שהתקבלה חוות דעתם של גורמי הביטחון הרלבנטיים. לדבריו, החלטת המשיב מבוססת כראוי, ונסמכת על מידע מודיעיני של השב"כ, וכן על חמ"ן של המשיב, ולכן אין מקום להתערב בהחלטה זו.

ג. התשתית הנורמטיבית

הנושא של סיווגו של אסיר כאסיר ביטחוני, מוסדר בפקודת נציבות 04.05.00, אשר סעיף 3.א שבה מגדיר מהו אסיר ביטחוני בהאי לישנא:

אסיר אשר הורשע ונדון למאסר בגין ביצוע עבירה שעל פי טיבה או נסיבותיה היא עבירה ביטחונית ו/או הוגדרה כעבירה ביטחונית מובהקת כמפורט בנספח א' "עבירות ביטחוניות מובהקות" או "עבירות ביטחוניות שהמניע להן הינו לאומני, כמפורט בנספח ב' או אסיר

שניתנה לגביו חו"ד של השב"כ, המעידה על מסוכנות ביטחונית הנשקפת מהמעשים שבגינם נעצר, הואשם או הורשע, וכן מי שהורשע או נאשם במעשה שהיה בו או שהייתה אפשרות ממשית שיהיה בו משום מתן שירות לארגון טרור או לאדם שרצה לפגוע בביטחון המדינה, כשהמעשה נעשה מתוך מודעות או מתוך עצימת עיניים או אדישות לסיכון שהמעשה יצר או יכול היה ליצור לביטחון המדינה.

נספח א' לפקודה האמורה כולל גם עבירות בנשק לפי סעיף 144 לחוק העונשין, ומגדיר אותן כעבירות ביטחוניות מובהקות. בהמשך אותה פקודה, בסעיף 4, נקבע כי אסיר שמגיע לבית סוהר עם פקודת מאסר בגין אחת או יותר מהעבירות המנויות בנספח א' או בנספח ב', יוזן למערכת הממוחשבת כאסיר ביטחוני. עוד נקבע באותו סעיף כי אסיר שהורשע גם בעבירה ביטחונית וגם בעבירה פלילית, יוגדר כאסיר ביטחוני.

סעיף 5.א לפקודה האמורה קובע את העיקרון כי "ניתן לשנות הגדרת אסיר פלילי ולהגדירו כביטחוני או להיפך", וסעיף 5.ב קובע כי ההחלטה בעניין זה תתקבל ע"י רמ"ח האסיר, לאחר התייעצות עם גורמים שונים, ובכללם רח"ט מודיעין בשב"ס וכן שירות הביטחון הכללי. סעיף 6.ג קובע כי החלטה על בקשה לשינוי סיווג תימסר לאסיר ע"י מפקד בית הסוהר או מי מטעמו.

סעיף 7 לפקודה קובע כי יש אפשרות של השגה על הגדרת אסיר כביטחוני, אולם נראה מהקשר הדברים כי מדובר בהשגה על ההגדרה הראשונית לפי סעיף 4, ולא על דחיית בקשה לשינוי סיווג, לפי סעיפים 5 ו-6 לפקודה.

פקודה נוספת, פקודת נציבות 03.02.00, מפרטת בין היתר את המגבלות שחלות על אסירים ביטחוניים, בשל הסיכון המוגבר הנשקף מהם, אולם סעיף 4.ב לפקודה קובע כי בנסיבות מסוימות, ניתן להקל מהמגבלות הללו, בהתקיים שני תנאים מצטברים, ובשל שאביאם כלשונם:

- (1) מדובר באסיר שלא היה חבר בארגון עוין ולא סייע לארגון עוין עובר לביצוע העבירה או באסיר שהיה חבר בארגון עוין או סייע לארגון עוין עובר לביצוע העבירה, ושב"כ או גורם ביטחוני אחר שעניינו של האסיר מוכר לו שוכנע, לאחר שקיבל נתונים אודותיו מגורמי המודיעין בשב"ס, כי חל באסיר שינוי בולט וממשי וכי הוא ניתק כל מגע, ישיר או עקיף, עם ארגון כאמור ו/או עם חברי ארגון כאמור והוא אינו מקבל כל טובת הנאה מארגון כאמור.**
- (2) ניתנה חוות דעת שב"כ או גורם ביטחוני אחר שעניינו של האסיר מוכר לו, לאחר שקיבל חוות דעת גורמי המודיעין בשב"ס, כי לא נשקפת כתוצאה מכיליאתו בנפרד מאסירים ביטחוניים או מאי הטלת מגבלות מיוחדות עליו, סכנה לפגיעה בביטחון המדינה. חוות הדעת כאמור לא תינתן אלא לגבי מי שנתקיים לגביו כל האמור בסעיף קטן 1 לעיל.**

ד. דיון והכרעה

על רקע האמור לעיל, אבחן את הנסיבות שלפנינו. כעולה מהכרעת הדין, העותר הורשע ביותר מעשרים עבירות בנשק, במגוון רחב של עבירות על סעיפי משנה שונים בסעיף 144 לחוק העונשין. מדובר בעבירות שמוגדרות כעבירות ביטחוניות מובהקות אשר כלולות בנספח א' לפקודה הנ"ל, ודי בכך כדי להצדיק את סיווגו של העותר כאסיר ביטחוני.

כמו לא די בכך, הורשע העותר גם בעבירה של חטיפה לשם סחיטה או איומים, לפי סעיף 372 סיפא לחוק העונשין, אשר יוחסה לו בפרט האישום השני לכתב האישום שהוגש נגדו. על נסיבות ביצוע עבירה זו, נכתבו בהכרעת הדין, בין היתר, הדברים הבאים: **"סמוך ליום 26.10.08, שהו ע'אלב ועבד (הוא העותר שלפנינו - א.מ.) יחד עם אחד ואסים ברחבת מסגד שיהאב א-דין בנצרת, וקשרו קשר לשדוד אדם באשר הוא יהודי. במסגרת הקשר תכננו הנאשמים להזמין פיצה מפיצרייה בנצרת עלית (בה הניחו שעובדים רק יהודים), לתקוף את שליח הפיצה, ולגנוב את כספו ואת כלי הרכב בו יגיע..."** (תפ"ח נצרת 40270-06-10 מדינת ישראל נ' אחד, פס' 175). בהמשך נאמר כי לאחר שהנאשמים לא הצליחו להשתלט על המתלון, שלף העותר סכין שהייתה ברשותו, ודקר את המתלון בירכו השמאלית, וכתוצאה מכך נפצע המתלון.

עבירה על סעיף 372 לחוק העונשין שבה הורשע העותר בהכרעת דינו, נמנית עם העבירות שכלולות בנספח ב' לפקודה הנ"ל, אשר מוגדרות כעבירות ביטחוניות, כאשר הן בוצעו ממניע לאומני. בנסיבות שלפנינו, בית המשפט המחוזי בנצרת קבע במפורש בהכרעת הדין, כי מדובר בעבירה שבוצעה ממניע לאומני מובהק, בכדי לפגוע באדם "באשר הוא יהודי" כלשון הכרעת הדין.

זאת ועוד, ביחס לכל הנאשמים נאמר בתחילת הכרעת הדין כי **"עניינו של תיק זה הוא פרשה מסועפת וחמורה של סדרת עבירות פליליות, אותן ביצעו הנאשמים ואחרים... על רקע אידיאולוגי מוסלמי קיצוני. הנאשמים חברו להם יחדיו במטרה לפגוע בגופם וברכושם של מי שאינם בני דת האסלאם, וביצעו לשם כך עבירות מרובות וחמורות..."** (שם, פס' 3).

דברים דומים נאמרו גם בגזר הדין, והמסקנה העולה מהדברים הללו היא שהעבירות שביצע הנאשם, לא בוצעו רק על רקע פלילי כטענת ב"כ הנאשם, כי אם מדובר בעבירות ביטחוניות מובהקות, שכלולות בנספחים של פקודת הנציבות שנזכרה לעיל, ויש בהן כדי להצדיק, ואף לחייב, את הגדרתו של העותר כאסיר ביטחוני.

אכן, גם מי שהוגדר כאסיר ביטחוני יכול לבקש את שינוי סיווגו, וכך אכן נהג ב"כ העותר, כאשר פנה בבקשה מתאימה באמצעות קצינת האסירים בכלא קציעות. במאמר מוסגר, לא אמנע מלציין כי הנוסח של הבקשה שהוגשה בעניין זה מעורר תמיהה מסוימת, מפני שלא נזכר בו נימוק כלשהו שיכול לתמוך בסעדים המבוקשים. בכל אופן, קצינת האסירים העבירה את הבקשה לבחינת הגורמים הרלבנטיים, ובעקבות התייעצות עם אותם גורמים, כנדרש על פי הפקודה, התקבלה החלטה לדחות את הבקשה, ולהותיר על כנו את סיווגו של העותר כאסיר ביטחוני.

לתגובת המשיב צורפה חוות דעת גלויה של שירות הביטחון הכללי מיום 30.11.2017, ונאמר בו כי מעשיו של העותר מעידים על קו אידיאולוגי קיצוני שבו הוא מאמין, וכי שירות המבחן קבע כי העותר מתקשה להתחבר לסיכון שבמעשיו,

וציין כי אין כל מידע בדבר הבעת חרטה מצד העותר, או אינדיקציה כלשהי שיכולה ללמד על שינוי אידיאולוגי אצל העותר.

עוד נאמר בחוות הדעת כי מהתנהגותו השלילית של העותר במהלך מאסרו ניתן ללמוד כי הוא לא שינה מאמונתו ומהאידיאולוגיה הקיצונית שבה הוא דוגל, ופעילותו מלמדת על כך שהוא אינו רק שותף פסיבי באגף החמאס, אלא אף לוקח חלק של ממש בפעילות הארגון, כאמור בסעיפים 5 ו-7 לחוות הדעת.

ביטוי להתנהגות שלילית של העותר ניתן למצוא במידע הגלוי של שב"ס שצורף אף הוא לתגובת המשיב. עולה ממנו כי לעיתים העותר נטל חלק בפעולות מחאה שונות, ובעיקר שביתות רעב לפרק זמן מוגבל בין אם לאות הזדהות עם עצירים מנהלים, ובין אם מטעם אחר. כמו כן, ביום 17.12.2017 נשללה מהעותר טובת הנאה של קנטינה למשך 30 יום, מפני שהיה שותף לדרשת הסתה ביחד עם שאר האגף.

בהסכמת ב"כ העותר עיינתי גם בחמ"ן שב"ס וגם במידע מודיעיני חסוי של השב"כ. מחמ"ן שב"ס מצטיירת תמונה של פעילות משמעותית של העותר במסגרת ארגון החמאס, ואני מפנה בעניין זה לידיעות מס' מזהה 2405650 ומס' מזהה 2136878, וכן לידיעות מס' 2052977 ומס' 2053379, שהן אמנם ישנות מעט יותר, אולם יש בהן כדי ללמד על האידיאולוגיה הקיצונית של העותר. גם המידע שמובא בחוות הדעת החסויה של השב"כ, אשר מטבע הדברים לא אוכל לפרט את תוכנו, מלמד על קיומה של זיקה משמעותית של העותר לארגון החמאס.

מכל הדברים הללו, מתבקשות המסקנות הבאות ביחס לסעדים שביקש העותר בעתירתו:

ראשית, בעניין סיווגו של העותר כאסיר ביטחוני, הסיווג נעשה בעקבות הרשעתו של העותר בעבירות שמוגדרות כעבירות ביטחוניות מובהקות, ובהתאם לאמור בפקודת נציבות 04.05.00. בהתנהלותו של העותר במהלך מאסרו לא נמצאה כל אינדיקציה לכך שהעותר סר מדרכו הרעה או שינה את השקפת עולמו, ולכן אין כל הצדקה לעת הזאת לשנות את סיווגו של העותר כאסיר ביטחוני.

שנית, בעניין שיוכו הארגוני של העותר לארגון החמאס, שוכנעתי כי העותר בחר להשתלב באגף אסירי חמאס, לא מחוסר ברירה כטענת בא כוחו, אלא מתוך הזדהות עם השקפת העולם של ארגון זה, שבאה לידי ביטוי בין היתר בפעילות המשמעותית של העותר במסגרת הארגון, כמפורט לעיל. לכן, גם בעניין זה, לא מצאתי הצדקה להסיר את שיוכו הארגוני של העותר.

שלישית, בעניין שילובו של העותר בהליך טיפולי, כפי שעולה מסעיף 5 לתגובת המשיב, אין מניעה משילובם של אסירים ביטחוניים תושבי ישראל, בהליכי טיפול ושיקום, בהתאם לבדיקה פרטנית של כל מקרה ומקרה, ובכפוף לתנאים שפורטו בסעיף 4.ב לפקודת נציבות 03.02.00 שנזכרה לעיל. דא עקא, נוכח כל האמור לעיל ביחס לעותר, הוא אינו נכנס לגדרם של התנאים הללו, מפני שלא ניתן לקבוע בעניינו כי הוא ניתק כל מגע ישיר או עקיף עם ארגון עוין, כנדרש בסעיף 1.ב.4.

מסקנה זו מתבקשת גם לפי דעת המיעוט של השופט דנציגר בעניין **יונס** (ע"ב 6956/09 **מאהר יונס** נ' **שירות בתי הסוהר**) פורסם בנבו, (7.10.2010), אשר קבע כי בהיעדר ראיות פוזיטיביות לניתוק קשר של אסיר ביטחוני עם ארגון עוין, ניתן להניח לטובת האסיר כי הקשר נותק. אולם גם לדעתו "**על המשיב לבחון האם באופן מהותי האסיר מוסיף לקיים קשר עם ארגון עוין או עם חבריו. נטילת תפקיד במסגרת הארגון, אף אם הוא מתמקד בהיבטי חיי היום-יום של האסירים הביטחוניים, יכול שילמד על קשר מהותי כאמור**" (פס' 79 לחוות דעתו של השופט דנציגר).

בחינה כזו, בנסיבותיו של העותר שלפנינו, מגלה כאמור כי העותר מוסיף לקיים קשר משמעותי עם ארגון החמאס, ולכן הוא אינו נכנס לגדרם של התנאים שבסעיף 4.ב, אשר מאפשרים הקלות לאסירים ביטחוניים בתנאים מסוימים. לכן, גם ביחס לסעד זה, החלטתו של המשיב לדחות את בקשתו של העותר להשתלב בהליך טיפולי היא סבירה ונתמכת במידע מודיעיני מוצק, ולא מצאתי כי נפל בה פגם, אשר יכול להצדיק את התערבותו של בית משפט זה.

אשר לטענת האפליה שהעלה ב"כ העותר בטיעונו, לא מצאתי בה ממש. כפי שציין ב"כ המשיב בטיעונו, כל מקרה ומקרה נבדק באופן פרטני, בהתאם לנסיבות הקונקרטיות של כל אסיר, ולא מצאתי כל בסיס לטענות העותר בדבר אפליה בין אסירים יהודים לאסירים ערבים בעניין זה.

סוף דבר, נוכח כל האמור לעיל, התוצאה היא כי העתירה נדחית ביחס לכל הסעדים שהתבקשו בה.

המזכירות תעביר את ההחלטה לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, י"ז אייר תשע"ח, 02 מאי 2018, בהעדר הצדדים.